

N:o 33.

Ank. till Riksd. kansli den 23 febr. 1909, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en lägenhet från förra militiebostället Norr Salbo n:o 5 i Västmanlands län.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 36) af den 5 februari 1909 har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att dels besluta, att kronan skall för den andel, kronan såsom ägare af förra fanjunkarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Norr Salbo n:o 5 i Väster-Färnebo socken af Västmanlands län äger uti en genom afhandling den 13 november 1904 från ett vid laga skifte i Norr Salbo by år 1860 för gemensamt behof afsatt område af öfriga delägare upplåten lägenhet om 50.01 ar, biträda den försäljning af densamma till bryggaren J. A. Andersson, som ägt rum genom nämnda afhandling, dock att kronans andel, 65 kronor 93 öre, af den för lägenheten betingade köpeskillingen, 500 kronor, skall kontant inbetalas till länsstyrelsen vid tillträdet, som, såvidt angår kronans andel i lägenheten, skall äga rum sist å trettionde dagen, efter det slutligt beslut i ärendet delgifvits J. A. Andersson; dels ock medgifva att de genom ifrågavarande försäljning inflytande medel må på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen i detta ärende anfört följande:

»Laga skifte verkställdes under år 1860 i Norr Salbo by i Väster-Färnebo socken af Västmanlands län. I berörda skifte, hvarå fastställelse meddelades påföljande år, ingingo hemman och hemmansdelar med ett sammanlagdt skattetal af $4\frac{1}{6}$ mantal eller 30 öres- och 8 penningland. Såsom ägare af förra fanjunkarbostället Norr Salbo n:o 5 om $\frac{1}{2}$ mantal eller 4 öresland ingick kronan i skiftet. Delningsgrunden var öretalet. Bland platser, som afsattes för delägarnas gemensamma behof, var äfven ett område om 9 kvadratref 39 kvadratstänger eller 82.74 ar, bestående af ägofigurerna å den öfver skiftet upprättade kartan n:o 1174 och 1180 samt del af ägofiguren n:o 1179 och afsedt till ler- och torftag m. m.

Genom en den 13 november 1904 dagtecknad afhandling sålde 22 delägare i skifteslaget, enligt upplysningar i handlingarna samtliga utom kronan, till bryggaren J. A. Andersson en å förenämnda till gemensamt bruk afsatta område belägen lägenhet om 50,01 ar och bestående af hela ägofiguren n:o 1174 samt delar af ägofigurerna n:o 1179 och 1180 med i afhandlingen närmare angifna gränser. Köpeskillingen skulle utgöra 500 kronor. Lägenheten skulle få tillträdas den 1 maj 1905, men skulle köpeskillingen få inestå mot in-teckning och 5 procent årlig ränta, som för hvarje år skulle erläggas till byåldermannen. Å ömse sidor skulle köpeskillingen kunna uppsägas till inbetalning två år efter uppsägningen. Slutligen stadgades skyldighet för säljarna att tillhandahålla åtkomsthandlingar och för köparen att bestrida lagfarts-kostnaden.

Uti en till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet ingifven och af denna myndighet med underdånig skrifvelse den 14 januari 1908 öfverlämnad skrift har nu J. A. Andersson anført hufvudsakligen följande.

Vid afslutandet af köpet af lägenheten hade man utgått från, att berörda kronoegendom inom den närmaste tiden skulle komma att försäljas och att den nye ägaren i så fall komme att underskrifva förenämnda afhandling. Då emellertid så ej blifvit fallet utan bostället fortfarande vore i kronans ägo, hemställde J. A. Andersson, att Eders Kungl. Maj:t täcktes bereda honom möjlighet att erhålla upplåtelse å kronans andel i lägenheten. Då delningsgrunden vid laga skiftet varit öretalet, syntes det äfven riktigast att förenämnda köpesumma fördelades efter samma grund. Med denna beräkningsgrund skulle kronans andel i köpeskillingen blifva 65 kronor 93 öre. J. A. Andersson anhölle alltså, att äganderätten till kronans andel i lägenheten måtte till honom upplåtas mot erläggande af sistnämnda belopp, 65 kronor 93 öre.

Öfver denna framställning har domänstyrelsen den 18 april 1908 afgifvit infor-dradt underdånigt utlåtande samt därvid tillika öfverlämnat

yttranden af boställets arrendator C. Jonsson, domänintendenten och förste landtmätaren i länet samt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Arrendatorns yttrande afgafs den 14 februari 1908. Han upplyste däruti, att hans arrendetid på grund af då gällande arrendekontrakt utginge den 14 påföljande mars och att han för det dåvarande sväfvade i ovisshet om han äfven efter nämnda tid komme att innehafva bostället på arrende. Emellertid förklarade han sig icke hafva något emot bifall till framställningen.

Domänintendenten har meddelat, att det vid skiftet afsatta området endast obetydligt användts för det ändamål, för hvilket det afsatts, samt att bostället ej heller haft någon egentlig nytta däraf. Äfven om framställningen bifölles, blefve för öfrigt den kvarvarande delen fullt tillräcklig för tillgodoseende af det behof för hvilket afsättningen ägt rum. Mot den erbjudna köpeskillingen hade domänintendenten icke något att erinra, då jord af ifrågavarande slag i vanliga fall brukade betinga högst 200 till 300 kronor för hektar. Köpeskillingen för kronans andel i lägenheten borde emellertid inbetalas kontant till statsverket, och borde förty kontraktets bestämmelser om sättet för köpeskillingens gäldande ej vara bindande för kronan liksom ej heller bestämmelserna om tiden för tillträdet och om skyldighet att tillhandahålla åtkomsthandlingar.

Förste landtmätaren har ej haft något i själfva saken att erinra.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har till en början anført, att kronans andel i den försålda lägenheten måste anses vara såväl till areal som beskaffenhet af så ringa betydighet, att kostnaderna för en i laga ordning verkställd utbrytning af denna andel näppeligen skulle motsvara ändamålet därmed. Vidare har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande förklarat sig anse den för lägenheten bjudna köpeskillingen, 500 kronor, tillräcklig. På grund häraf och då någon anledning till erinran mot den af sökanden föreslagna grunden för nämnda köpeskillings fördelning icke syntes föreligga, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt bifall till ifrågavarande framställning.

Domänstyrelsen har upplyst, att bostället blifvit på grund af föreskrift i nådigt bref den 7 februari 1908 genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes kontrakt den 13 april 1908 ånyo utarrenderadt till C. Jonson för tiden till den 14 mars detta år och att denne uti en berörda den 13 april dagtecknad handling förklarat sig utan anspråk på ersättning för den tid, hans arrende omfattade, medgifva den ifrågåsatta upplåtelsen.

För egen del har domänstyrelsen, då afståendet af egendomens andel uti ifrågavarande samfällighet upplysts kunna ske utan skada för

egendomen och den föreslagna köpeskillingen finge anses skälig, hemställt om bifall till framställningen under villkor, att köpeskillingen senast vid tillträdet kontant inbetaltes till länets ränteri och att kronans andel i ifrågavarande område finge tillträdas den 14 mars 1909 eller dessförinnan, om öfverenskommelse därom träffades mellan sökanden och arrendatorn.

Tillika har domänstyrelsen gjort sedvanlig hemställan om dispositionen af köpeskillingen.

Äfven jag anser på de af myndigheterna anförda skäl förevarande framställning böra bifallas. Då emellertid kronans andel i den försålda lägenheten icke blifvit särskildt utbruten samt, på sätt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande erinrat, verkställandet af en särskild förrättning för ifrågavarande andels utbrytande endast skulle föranleda onödiga kostnader, synes upplåtelsen från kronans sida böra ske i form af ett biträdande af den genom afhandlingen den 13 november 1904 skedda försäljningen, därvid dock förbehåll torde böra göras om köpeskillingens erläggande kontant vid tillträdet. Då här icke är fråga om sådan upplåtelse, att Eders Kungl. Maj:t enligt nådiga skrifvelsen till domänstyrelsen den 25 september 1896 angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse ifråga om lägenhetens upplåtande från kronans jordbruksdomäner äger utan Riksdagens hörande besluta i ämnet, synes särskild framställning böra göras till Riksdagen. Beträffande tillträdesdagen får jag erinra, att Eders Kungl. Maj:t förut denna dag vid fattande af beslut angående dispositionen af själfva bostället för tiden efter den 14 mars 1909 träffat anstalt, som möjliggör, att lägenheten kan tillträdas, när helst efter nämnda dag slutligt beslut i förevarande ärende hunnit fattas. Med hänsyn härtill och då Riksdagens beslut ej torde hinna fattas så tidigt, att tillträdet kan ske redan den 14 nästkommande mars, torde tillträdet lämpligen kunna bestämmas att äga rum sist å trettionde dagen efter det slutligt beslut i ärendet delgifvits J. A. Andersson.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Stockholm den 23 februari 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.